

מראי מקומות- קידושין ס'

הר"ן בשם הרמב"ן דאין דברי ר' יוחנן סתירה לדברי ר' אבא, דכיון דשירא ליתא אלא עד ל', הלכך אי"ז נחשב שיוור בהקידושין. וכ' הקה"י דהרמב"ן ס"ל דאי"ז שיוור בגברי אלא שיוור בקנין, וע"ז כ' הרמב"ן דאף דגם שיוור בקנין שיוור הוא, עכ"ז כיון דאינו אלא שיוור עד ל', א"כ אי"ז שיוור גמור ושפיר יכול להיות הקידושין נגמר לאחר ל'.

(ג) אפי' ק' תופסים בה- הק' הרשב"א, איך מפרשים לפ"ז לשון המשנה, הרי במשנה אי' מקודשת ואינה מקודשת, ואילו לפי ר' יוחנן הרי היא מקודשת ודאי לשניהם. וביאר דלפי ר' יוחנן מה דאמרי' מקודשת ואינה מקודשת אינו מטעם ספק, אלא דמקודשת לשניהם ואינו מקודשת רק לשני קאמר, הגם דקידושי שני היו קידושין גמורים.

(ד) אפי' ק' תופסים בה- הק' תוס', מ"ש מהא דאמרי' לעיל דאשה אמר רחמנא ולא חצי אשה. ותי' דהתם הטעם הוא משום שאין אשה מקודשת לחצאין, אבל הכא לא שייר בגוף האשה כלום. וע' בקהלות יעקב (ט"ז, א') שהביא מש"כ הרשב"א דהכא לא חצי אשה אלא דכולה מקדשה לי', אלא דחצי קנין הוא, וביאר הקה"י דזהו ג"כ סברת התוס', דיש לו חצי קנין בכל האשה, ודלא כהגמ' דלעיל, דיש לו קנין גמור בחצי אשה.

(ה) אפי' ק' תופסים בה- כ' הרמב"ם (אישות ז', י"ב) דהמקדש מעכשיו ולאחר ל', ובא אחר וכו', אפי' ק', כולם צריכים גט מספק. וכ' ההגהות מיימונית דזהו משום דקיי"ל כר' יוחנן. אבל המגיד משנה כ' דאין שייך לומר כן, דהא ר' יוחנן ס"ל דמקודשת לכולם בתורת ודאי, וא"כ למה כ' הרמב"ם דצריכה גט מכולם מספק. ולכן כ' דהרמב"ם פסק כרב, אלא דלא נראה לו לפסוק כן אף לקולא, דכיון דנח' אמוראי בפירושו, א"כ לא נראה לומר דודאי הוי או תנאי או חזרה, אלא אמרי' דמספק כולם צריכים גט. אבל הכסף משנה כ' דלעולם פסק הרמב"ם כר' יוחנן,

(א) מהו דתימא האי לישנא משמע תנאה ומשמע חזרה וכו' קמ"ל- כ' הרשב"א, דאין הביאור דירדו חכמים לסוף דעתן של אדם, ויודעים דכולם או כוונתו לכך או לכך, אלא חכמים היו מסתפקים במשמעות הלשון, וא"כ, אפי' אם זה אומר לכך נתכוונתי וזה אומר להיפוך נתכוונתי, "אנו אין לנו אלא לדקדק עיקר משמעות הלשון ודינו, שכוונת המקדש אינה נשמעת לעדים, ואין כאן עדים אלא מעיקר הלשון ומשמעותו". וע' בחזון איש (אה"ע ל"ח, ב') דצידד איזה פשטים בביאור דברי הרשב"א, ומסיק "ואפשר דכונת הרשב"א שדעת המקדש לעיקר משמעות הלשון, שהרי יודע מראש שאין כונתו ידועה לעדים, וסומך על הכרעת חכמים". אולם ע' בתוס' ר"י הזקן דכ' "דמילתא דפשיטא לה דבכולהו אמרי לי' משום תנאה או משום חזרה", ומשמע דס"ל דבאמת ירדו חכמים לסוף דעתן של אדם, ודלא כהנחת הרשב"א.

(ב) אפי' מאה תופסים בה- ע' בקהלות יעקב (ב"מ, ל"א, ב') שכ' ב' פירושים בדברי ר' יוחנן. א', שהוא שיוור בהקידושין, דהיינו, דמשייר בקידושין כלפי כל מי שיקדשנה תוך הל' יום. ב', דמשייר בהקנין, דהיינו, דהקנין מתחיל מיד ואינו נגמר עד לאחר ל' יום. וביאר עפ"ז מה שנח' הראשונים בענין דברי ר' יוחנן, דכ' הר"ן (כד : בדפיו) דלפי ר' יוחנן ל"ש אם נגמר קדושי השני תוך זמן הראשון ל"ש נגמר לאחר זמן הראשון, הרי סכ"ס רווחא שבק לכל מי שמקדשה תוך הזמן. אולם ע' בשלנל"מ (וכן דייק הקה"י שם מדברי הרמב"ם) שכ' דצריך להיות חלות קידושי שני תוך הזמן של הראשון דוקא, ומשמע דאם רוצה שיחול לאחר זמנו לא מהני. וביאר הקה"י דהר"ן ס"ל דהוי קידושי חוץ, ולכן כיון שמשייר בקידושין לכל מי שקידשה תוך הל' יום, הרי סכ"ס השני קידשה תוך הל' יום, וא"כ שפיר הוי מקודשת גם לו. ולכן כ' הר"ן בשם הר"א אב"ד דר' יוחנן פליג על ר' אבא דאמר בפרק המגרש דקידושי חוץ לא מהני, וס"ל לר' יוחנן דקידושי חוץ באמת מהני. אולם עוד הביא

מבעלה, "א"נ אפי" קבלה סתם, כיון דאיכא למתלי דקבלה קידושי שני מפני שסבורה שלא נגמרו קידושי ראשון... תו לא תלינן בגט של ראשון".

(ט) ר' יהודה אומר לכשתתן- הק' התוס' הרא"ש, הא בריש המגרש מבואר דאין חוששין שמא לא תקיים התנאי, ויכולה לינשא אף קודם קיומו. ות' בשם הבה"ג דיש לחלק בין אם קיום התנאי בידה או לא, דהתם, דהתנאי הי' ע"מ שלא תנשאי לפלוני, זהו בידה לקיים, דאין שייך נישואין בע"כ, וא"כ לא חיישינן שתבטל התנאי. אבל כאן, דצריכה מאתים זוז, יש לחוש שמא לא תשיג ידה לאותם ר' זוז, וא"כ שפיר יש לחוש שלא תקיים התנאי. וע"ע בר"ן (בגיטין לה: בדפיו) שהביא עוד ב' דעות בזה, א', דכ' לחלק בין תנאי דשב ואל תעשה לתנאי דקום ועשה, דאם קיום התנאי הוא בשוא"ת, אז לא חיישינן להעברת התנאי, ויכולה להנשא, אבל אם קיום התנאי הוא בקו"ע, לא תנשא. ועוד הביא מי שמחמירין טפי וס"ל דבכל אופן אין יכולה להנשא, וע"ש איך שביאר הגמ' בהמגרש, וע"ע בדברינו בגיטין (ע"ד), דדנו שם דלכאו' תלוי כל זה בהבנת חלות תנאים, ואכמ"ל בזה.

(י) איכא בינייהו שנתקרע הגט או שנאבד- כ' תוס' דלא רצה לתרץ דנפק"מ הוא אם פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר, דהא גם ר' יהודה מודה דצריכה גט משני, דהוא לא אמר לכשתתן בתורת ודאי, אלא בתורת ספק, דמשתתן ודאי מגורשת, וקדם לכן מגורשת מספק. וכ"כ הריטב"א בעמוד א'. אולם ע' ברשב"א דחולק ע"ז וס"ל דר"י אמר לכשתתן בתורת ודאי, וקודם לכן ודאי אינה מגורשת, והא דלא אמר הגמ' נפק"מ זה דפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר, היינו משום דכיון דכבר אשמעינן נפק"מ זה לעיל, פשוט דנוגע גם בגט, והי' רוצה הגמ' למצוא נפק"מ חדשה דשייך רק בגט. עוד תי' דקאי בקידושין מביא נפק"מ דקידושין, קאי בגירושין מביא נפק"מ דגירושין.

(יא) ואי איתמר בהך, בהך קאמר ר' הונא וכי- כ' השיטה לא נודע למי, דהו"מ למימר דבהא

אלא דס"ל דחזר הגמ' מפירושו דטעמו דר' יוחנן הוא משום דכל חד רווח שבק לחברי', אלא ס"ל דטעמי' דר' יוחנן הוא משום דמעכשיו ולאחר ל' משמע תנאי ומשמע חזרה, ומספקינן בכ"א אם מקודשת לו או לא.

(ו) גט להוציא ומיתה להוציא, מה ששייר גט גמרתו מיתה- הק' הרמב"ן, מה עלה על דעת רבא לומר כן, הרי לכאו' פשוט כמו שהק' אביי, דגט מוציא מיד יבם, ומיתה מכניס ליד יבם. ותי' דכיון דגירושין מוציא מיד יבם, וכבר התחילו הגירושין קודם מיתה, א"כ כבר יצאת מרשותו של בעל, וממילא אסורה ליבם. ואע"פ שלא גמרה הגירושין מחיים ולכן לא היתה מותרת לשוק, הרי המיתה מתרת שלא במקום יבם, וכיון דכבר נאסרת ליבם, ממילא עכשיו מותרת לשוק. ולא ביאר למה צריכה חליצה, אולם י"ל דס"ל כמש"כ השיטה לא נודע למי, "אבל צריכה חליצה, דלא אלים גמר שגומרת למשרי' לגמרי". ועוד תי' הרמב"ן בשם הר"א אב"ד דכיון דלא משיירה בהגט אלא לאחר מיתה, אע"ג דאין כח בגט זה להתיר, עכ"פ אסורה ליבם, וכ' ד"לית לן לדקדוקי בה טפי, דהא אתא אביי ופרכא".

(ז) איכא בינייהו שפשטה ידה וקבל קידושין מאחר- כ' המקנה דמה שלא כ' דנפק"מ לענין אם חזרה מהקידושין, לפי הראשונים דס"ל דאף ר' יהודה ס"ל דעד שתתן צריכה גט מספק, נמצא שאין נפק"מ בזה. ולהראשונים דס"ל דר' יהודה ס"ל דודאי אינה מקודשת עד שתתן, צ"ל שהי' רוצה הגמ' להביא נפק"מ דמהני אף לר"ל, ולר"ל החזרה אינה כלום אף לר' יהודה.

(ח) איכא בינייהו שפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר, דלר' הונא לא הוו קידושין- הק' הריטב"א, הרי אפי' אשת איש גמורה שפשטה ידה וקבלה קידושין מאחר חוששין להקידושין, משום דקבלת קידושין הו"ל כאומרת גרשני בעלי, דנאמנת משום דאין אשה מעיזה פניה לומר גרשני בעלי אם אינה אמת, וא"כ למ"ד דזהו אפי' שלא בפני בעלה, מ"ש הכא דקידושי שני לא הוו קידושין. ותי' או דמיירי דאמרה בפירוש שלא קבלה גט

דאיכא ניחא ל'י בזה ואיכא בזה, א"כ זהו טענתו הראשון על הרשב"א.
ואולי כוונתו הוא רק להביא רא' לטענה זו, וצ"ע].

קאמר ר' יהודה, אבל בהא דלקרובה קאתי
אימא מודה לר' הונא, אלא דעדיפא מינה שני,
דתרוייהו צריכי לר' הונא, וניח"ל להגמ'
לומר צריכותא אליבא דר' הונא דקיי"ל
כוותי'.

(ב) או לאחים, או לא' מן הקרובים- הק'
הריטב"א, אם אין לו אחים, הרי היא אינה
זקוקה ליבם, וכיון שמת, למה לה גט, הרי
מותרת לשוק בלא"ה, ולמה תתן מעותיה
בכדי (ויותר מזה, הרי אוסרת עצמה לכהונה
ע"י זה בחנם). ותי' דמיירי שזינתה או נשאת
בחייו, ורוצה להציל עצמה ממיתה, ולכן
שפיר צריכה גט, אף דאין שייך כאן יבום.
עוד תי' התוס' הרא"ש די"ל דלעולם מיירי
שיש לו אח, וזקוקה ליבום, ורוצה הגט
להפקיע הזיקה, ומה דאמרי' דאיכא ציור
דצירכה ליתן לא' מן הקרובים, היינו כגון
שאמר בעלה על בן אחיו (או שום קרוב אחר)
שירש כל נכסיו, וכו' יוחנן בן ברוקא דאמר
דמי שאמר על מי שראוי ליורשו דאז דבריו
קיימין, ואיכא למ"ד אפי' בת בין הבנים (וכן
בן אח במקום אח, וכדו'). אולם ע' ברשב"א
שהק' דאין ממון זו אלא ראוי, ואין ראוי
להוריש ע"פ דבורו כן אלא במה שהוא
במוחזק, ולא בראוי. וע' מש"כ לתרץ עיקר
הקר' [וצ"ע כוונתו].

(ג) מהו דתימא א"ל מאי נפקא לך מינה, אנא
טרחנא ומייתינא, קמ"ל- מהו הקמ"ל, האם
הוא דכיון דאמר כן, אף דאמת הוא דלית לה
קפידא, מ"מ הרי סכ"ס זה הי' תנאי
בהקידושין, או דלמא קמ"ל דבאמת יש לה
הקפדה. וע' ברשב"א שכ' דלכאו' מה דלא
מהני למעשה הוא רק היכא שהמקום שיש לו
הוא יותר רחוק, אבל אם קרוב הוא יותר מהני,
דודאי אין לה קפידא שלא יהי' קרוב יותר,
ובקפידא תליא מילתא. ומבואר מדבריו
דהקמ"ל הוא דבאמת יש לה קפידא. אולם ע'
בר"ן (כה. בדפיו) דחולק על הרשב"א מב'
טעמים, א', דאולי באמת יש לה הקפדה על
המקום רחוק דוקא, וא"כ שפיר הוי קפידא.
ועוד, הא אי' לעיל (מח:) דאפי' הטעה לשבח
אינה מקודשת, דכל שלא נתקיים התנאי אינה

מקודשת [וא"כ לכאו' משמע קצת שהוא הבין דאפי' אם אין
קפידא, הרי סכ"ס זה הי' התנאי. ולכאו' משמע שכן פי' בדברי רבנן
דשם, דכיון דהתנה כן אינה מקודשת, דאם כמשמעות הגמ' שם,